

Mohács Gyulán

A hallgatólagos szereposztás, mely a nyár szabadtéri vállalkozásainak dzsunglében a magyar történelmi drámát Gyulának juttatta — jó okkal, a vár falai historikus levegőt árasztanak, még ha az idő ki is kezdte azokat — nemegyszer komoly értékeket hoz felszínre. Amiben ugyan semmi meglepő, hacsak nem az, hogy az üde és előszeretettel könnyednek emlegetett nyári varázslat lám-lám mégsincs szűkszerűen aszinkronban az értékeremléssel.

Gyula most újfent nevével azonosul egy sokáig agyonhallgatott, hányatott sorsú drámaszerzőnkkel, Háy Gyulával. Újfént, hisztavaly már színre hozta az *Attila éjszakáit* — az *Isten, császár, paraszt* a Madách Színházban került elő a feledés homályából —, ez a legfrissebb tetszalott-éberesztgető pedig valóságos reveláció: Mohács. Újra is meglehetősen kacskaringós, míg idáig eljutott. Háy Gyula — aki előbb németországi emigrációba kényszerült, a világháború idején a Szovjetunióban élt, s rövid hazai tartózkodását is részint börtönben töltötte, hogy aztán a hatvanas évektől Svájcba jávozzék: idehaza, rácsok mögött írta ezt a darabját. 1960-ban, hogy először nemtől és Svájcban kerüljön színpadra, jó soká-

ra később csak magyarul, 1971-ben, az is a jugoszláviai Szabadkán — most hát imigyen érkezett révből, Gyulán; a helyzetkép, mondhatni tipikus. „Szigorúan történelmi témát választottam — vetette papírra a mű születésének körülményeire emlékezvén, 1966-ban Asconában —, egyedülálló eseményt, amibe jóformán semmit nem lehet belebúvészkedni, hiszen erről megszámlálhatatlanul sok irásos dokumentum és tudományos elemzés áll rendelkezésre, amelyek a valóságot pontosan rögzítik.” És valóban, búvészkedésről szó sincs. Mégsem kerülheti meg a néző, hogy a biográfia ismeretében valamiféle parabolát gyanítson, rejtett üzenetek tányéraknáit kémlelje a gondolatok takarásában.

Miről is szólhat (még) a Mohács (azon túl természetesen, amiről azoknak a bizonyos dokumentumoknak vonzásában szólnia kell, a nemzetvesztés átkos szükségszerűségről egy olyan társadalomban, melynek effajta traumákra van érkezése eltaposott parasztfelkelés után)? Szól tehát a *tényleges hatalom* (Zápolya) és a *névteljes hatalom* (II. Lajos király) elbliceit; szövetségéről, amit érzelmi hurokon zenget meg Háy. Mária királynő vonzó nőiességének árát kínálva prédának. Szól

ezzel összefüggésben az utódlásról, a dinasztikakérdésről; a pogánnyal szembeni keresztény szövetség elvetelt lehetőségeiről; az V. Károly császári agyában fölremlő univerzális monarchia tébolyeszméjéről. Egy pontján nekem kísérletes rokonság derengett Lajos király és Tomori érsek hadvezér kapcsolatát elnézve azzal a konfliktussal, melyet egy másik Lajos, Kossuth és Görgey között vésett drámába *Illyés* („mert nem mi választjuk a sirt, a sirt választ minket” — bölcseli az érsek itt), de hát ez a nyom sem vezet messzire a párhuzamok terepén. Maradt viszont valami eredeti, friss és a helyzethez illően aktuális pesszimista hang. Nevezetesen: a történelem legfőbb kérdése *megoldatlan marad*, ezek a kérdések elavulnak, túlélnek, kimennek a divatból. Ennyi. Ha belegondolunk, nem sok, de nem is oly kevés.

Gyulán a Mohácsot az a Madách Színház játszotta (*Szirtes Tamás* érzékenyen pontozott; bár kissé elnyújtott rendezésében, *Székely László* díszleteiben, *Tóth Tamás*, *Ráczkevei Anna*, *Koncz Gábor* főszereplésével), mely másik csapatától hamarosan Szegedre költözik, hogy *Rostand* romantikus darabját, a *Cyranót* ültesse át a Dóm tér színpadára. **Nikolényi István**

Egészségügyi dolgozók kitüntetése

Semmelweis-ünnepség Szegeden

Sokéves hazai hagyomány már, hogy az egészségügyi dolgozók ilyenkor, július 2-án, megemlékeznek Semmelweis Ignácra, az anyák megmentőjének születésnapjáról. Ebből az alkalomból rendezett ünnepséget tegnap a Köjál-székházban a megyei tanács egészségügyi osztálya, és ugyancsak a nagy magyar orvos iránti tisztelet szőlította egybe tegnap a SZOTE dolgozóit is.

A tanács ünnepségén *Kajáry Irén* megyei főorvos üdvözölte az egybegyűlteket, majd *Kassai Miklós*, a hődmezővásárhelyi kórház igazgató főorvosa méltatta Semmelweis munkásságát. Szólt az egészségügyi dolgozókat manapság övező megkülönböztetett figyelemről, a szakmát ért jogos és olykor jogtalan bírálatokról. Leszögezte: a rendszeres önvizsgálat felelőssége alól azonban egyetlen, másokért munkálkodó egészségügyi sem vonhatja ki magát. Az ünnepség szónoka végül elemezte napjaink egészségügyének eredményeit és gondjait.

A Semmelweis-napi ünnepség egyben alkalom a jó munka elismerésére is. A *Kiváló Orvos* kitüntetést Budapesten vette át *Farkasinszky Teréz* főorvos, az ifjúági idegongozó intézet vezetője. A megyei Köjál épületében tegnap *Kajáry Irén*, az egészségügyi miniszter *Kiváló Munkáért* kitüntetését nyújtotta át *Bajusz János* né körteti betegápolónak (Asothalom), *Bányai Jenő* gazdasági igazgatónak, *Milassin Gyula* vezető főorvosnak, *Károlyi Lászlóné* osztályvezető főnővérnek

(Tüdőkórház-Gondozóintézet, Deszk), *Chappon Tibor* körteti főorvosnak (Opusztaszer), *Czilik László* betanított munkásnak, *Óze Lászlóné* betanított munkásnak (nagyágocsi, szociális otthon), *Doka Pálné* ápolónak, *Zoppé Györgyné* szakácsnőnek (Óföleák, szociális otthon), *Dura Béla* munkavédelmi vezetőnek, *Kiss Imre* gépkocsivezetőnek, *Kovács László* osztályvezető főorvosnak, *Viski Sándor* osztályvezető főorvosnak (Kórház-Rendelőintézet, Hódmezővásárhely), *Forgó Albertné* asszisztensnek, *Máté Jánosné* asszisztensnek, *Szabó Anna* belgyógyász szakfőorvosnak (egyesített egészségügyi intézmény, Csongrád), *Gaizer Ferencné* szakfelügyelőnek, *Zelena Ferencné* csoportve-

Rendelőintézet, Hódmezővásárhely), *Juhász Mihályné* ügyviteli alkalmazott (Egyesített Szociális Intézmény, Szeged), *Kálmán Istvánné* ápolónő (szociális otthon, Nagymágocs), *Mészáros Mihályné* adminisztrátor (Közegészségügyi-Járványügyi Szolgálat, Szeged), *Németh Istvánné* gazdaasszony (Szakosított Szociális Otthon, Szeged), *Novaszal Balázs* körteti orvos (Pusztaliget), *Pálfi Ferencné* röntgenasszisztens (Kórház-Rendelőintézet, Szeged), *Veszeli László* festő-karbantartó (megyei gyógyszerügyi központ, Szeged), *Zsótér Józsefné* egészségügyi védőnő (Gyermekkorház-Rendelőintézet, Szeged).

A Szegedi Orvostudományi Egyetemen, Minker Emil általános és oktatási rektorhelyettes elnökletével megrendezett Semmelweis-napi ünnepségen *Kiváló Munkáért* kitüntetést vett át: *Hódi Magdolna* osztályvezető ápolónő (sebészeti klinika), *Iván Ferencné* ápolónő (II. belgyógyászati klinika), *Mágori Anikó* adjunktus (körbonctani intézet), *Nagy Ibolya* osztályvezető asszisztens (gyermekgyógyászati klinika), *Szegedi Istvánné* megbízott intézetvezető főnővér (fogászati klinika), *Vigh Erika* tanársegéd (anaesztéziológiai intézet), nyugállományba vonulása alkalmából *Meszlényi Mihály* csoportvezető szakdolgozó (mikrobiológiai intézet), *Nyári Tibor* főelőadó (rektori hivatal).

Miniszteri Dicséretben részesült: *Augusz Jánosné* vezető asszisztens (vértranszfúziós állomás), *Bodnár Lajosné* szülésznő (szülészeti klinika), *Hódi Józsefné* osztályvezető ápolónő (bőrgyógyászati klinika), *Kiss Rózsa* vezető asszisztens (klinikai központi kémiai laboratórium), *Wellinger Károly* intézeti főgyógyász (egyetemi gyógyszerész, egyetemi gyógyszerész), *Zsurka Ferencné* laboratóriumi asszisztens (klinikai központi mikrobiológiai laboratórium).

A budapesti központi ünnepségen vette át a *Kiváló Orvos* kitüntetést *Kovács László*, a szülészeti és nőgyógyászati klinika professzora, a *Kiváló Munkáért* kitüntetést pedig *Bartók Eva*, a szívsebészeti főnővére.

A beázás rapszódája

Beázik a Kisszínház! Sok szegedinek ez már nem szenzáció. Amikor 1984. október 28-án, délután a vendégek a nyakukban érezték a zivatart következményeit, nyilvánvalóvá vált, ennek fele sem tréfa. Akkor volt a legnagyobb zápor és a legnagyobb elázás is. Eppen a Régi nyár ment Töröcsik Mari főszereplésével, a nézőtér pedig tele volt protokollvendégekkel. A szomorú vasárnap happy enddel zárult: ponyvát húztak az épület tetelére. Azóta is ott feszül a műanyag, ám ez a védekezési módszer nem a legtökéletesebb.

Az első bírósági döntés 1976-ban született. Nem is akármelyik fórum, hanem a Legfelsőbb Bíróság mondta ki a szentenciát: a kivitelezés a tervtől részben eltérő, szakszerűtlen, a színház alapvető fogvatékosága miatt a rendeltetésszerű célra alkalmatlan, üzemképtelen. Kelt ez az írás néhány hónappal a Kisszínház teljes rekonstrukciója után. Sok víz lefolyt a Tiszán 1976 óta. És ilyen hosszú idő után gyilkos humorként az jut az eszembe, zseniális a mi építőiparunk, hogyne lenne az, amikor több mint 10 évvel ezelőtt egyik munkájára ráolvassák hitvány, csapnivaló, elfogadhatatlan és az az intézmény még ma is működik. Emlékeztetni szeretném az olvasót, a Kisszínház felújítása nem „bagóert” történt. A városi tanács a nem mindennapi teljesítményért a 70-es évek közepén 40 millió forintot fizetett. A kivitelező a Szegedi Magas- és Mélyépítő Vállalat volt. Kitűnik a megsárgult papirokból az is, hogy a Kisszínház valójában soha nem lett kész. Az általános hibák kijavítására hozott bírósági döntésnek soha nem lett foganatja... A forgószínpad soha nem perdült meg tengelye körül... Az elektromos, technikai berendezés már az avatás pillanatában elavultnak számított. Az igazi dráma ez a Kisszínházban, amihez képest a beázás csak epizód. Különbösen is az esőcseppek 1976-ban még nem kezdtek ki a mennyezetet. Az igazi első átnedvesedés időpontja 1980 márciusa

Mi lesz veled Kisszínház?

Talán sok szegedi állampolgárban felmerül az eltekoztolt 40 millió forintért ki a felelős. Erre a kérdésre a legnehezebb válaszolni. Különösen abban az időszakban, amikor a kollektív felelősség elhárításának korát éljük, hiszen a legrosszabb bizonyítványt is mindenki meg tudja magyarázni. A Kisszínház több mint 10 évvel ezelőtti felújítását végző Szegedi Magas- és Mélyépítő Vállalatnak azóta már legalább négy igazgatója volt. Azok a felelős emberek pedig, akik annak idején a nagyon fontos feladatokat koordinálták, már régen nincsenek a helyükön. A Kisszínház így súlyos örökségül maradt a városnak. Különbösen is a Szegedi Magas- és Mélyépítő Vállalat után más cégek is megjelentek a dicsőfénytől kevésbé övezett színpadon. Felvonult a műanyagfeldolgozó gmk, néhány termelőszövetkezet szélahamos építőbrigádja. Az Ócsai Vörös Október Tsz burkolóinak a mai napig se fizette ki a színház a 140 ezer forintost bért, mert hitvány munkát végeztek. A legszomorúbb az egészben, hogy komoly vállalat nem jelentkezett a második felújításra, ami bártil alapon számítva is 10-12 millió forintba kerülne. Nemcsak a tetőt, hanem az egész elektromos hálózatot ki kellene cserélni, annyi vizet kapott már, hogy bármikor életveszélyes lehet. Ám a városnak erre a rekonstrukcióra nincs pénze seki tudja, hogy mikor lesz. Több mint 10 másik kulturális intézmény felújítása már nem tűr halasztást és legutóbb 550 millió forintot fizetett a tanács a nagyszínház újjáépítésére. (Zárójelben jegyzem meg: a nagyszínház lapostető része is beázott, amit még garancia-mentes hibaként kijavítottak, remélhetőleg nem ismétlődik meg az eset, mert két színház beázása a város egész kulturális életét tragédia-ként sújtaná.)

A hogyan tovább után a színház igazgatójánál, Nagy Lászlónál érdeklődtem Re-

méli a direktor; valahogy átvészeli a következő évadot. Most, a nyáron a leg súlyosabb hibákat megpróbálják kijavítani. Ha ez nem sikerül, akkor esőfigyelő szolgálatot tartanak, úgy mint eddig. A műsorterven már nem változtatnak, eső miatt nem hoznak át darabot a nagyszínházba. A jövő tele kérdőjelekkel. Talán a sors furcsa fintora, akik annak idején a Kamaraszínház nevét átkeresztelték Kisszínházra, a jövőbe láthatnak, hogy ez a kicsi annyira zsugorodik, hogy lassan már nem is színház. **Halász Miklós**

Dobó Miklós emlékére

A szegedi illegális kommunista mozgalom egyik állandó szereplője, kilencven évvel ezelőtt, 1897. július 3-án született Szegeden. Apja talicskakészítő munkás volt, aki 1907-ben meghalt így a hat elemi elvégzése után a gyereket édesanyja cipésztanoncnak adta, ki a szakma meglánulása után alig dolgozott két évet, mert 1915-ben besorozták katonának.

A háború szörnyűségei és a polgári demokratikus forradalomban kibontakozó aktív munkásmozgalom hatására 1919. január 3-án belépett a Cipész Munkások Szakszervezetének szegedi csoportjába. Hamarosan beválasztották a vezetőségbe, később pedig a bizalmi testület elnöke lett. Ebben az esztendőben nagy elvi harcok dúltak a szegedi SZDP és az MKP között. A Cipész Szakszervezet rendkívüli közgyűlésén a munkások többsége csatlakozott az MKP szegedi csoportjához. Dobó Miklós is ekkor lépett be az MKP-ba. A proletárdiktatúra bukása után idősebb elvtársai — Cseh Imre, Vénig István és Deli Károly — beszerverték a bebörtönzöttek és családjaik segélyezésére alakult csoportba.

1930-ban — Gera Sándoron keresztül — kapcsolatba került Bekés (Glasz) Im-

Dobó Miklós emlékére

revelével. Ezután lett a Vörös Segély szegedi titkára. Vezetésével csoportokat (élelmet és gyógyszer), pénzt és könyveket juttattak el a Csillag Börtönben sányuló kommunista foglyoknak. Dobó Miklós kiépítette az ún. „fekete vonalat” is: beszerverte Gesztei Mihály fejrőt, és vele csoportokat, azokban különböző angol közgazdasági folyóiratokat (Imprekopt, Ekonomiszt) juttatott be Rákosi Mátyáshoz. Továbbra is támogatták a bebörtönzött kommunisták hozzártartozóit is. 1933-ban aláírásokat gyűjtöttek altónai elvtársaik kivégzése ellen, amit Dobó Miklós juttatott el az osztrák követségre. Ő szervezte meg a letartóztatott kommunisták jogvédelmét is.

1935. március 15-én Zocs-kár András cipésmester, Halmi István vegyészmernök, Simonovics István kereskedelmi utazó, Sporer János újságíró, és Dobó Miklós által alkotott kommunista sejt tagjait letartóztatta a rendőrség. Nála a Vörös Segély nyomdát keresték. Bizonyítékok hiányában azonban nyolc napelőzetes letartóztatás után szabadon engedték. Ezután Cseh Imrével folytatták a

nek. Ebből a beosztásából ment nyugdíjba 1957-ben.

Dobó Miklós 1944-től tagja volt a törvényhatósági bizottságnak, 1950-ben az ideiglenes tanácsnak, majd a III. kerületi tanácsnak. Pártfunkciói: a városi pb póttagja, a Fegyelmi Bizottság és a régi párttagok ügyeit intéző bizottság tagja, patronálta az alsóvárosi Új Elet Tsz-t. Mindenképp kapta meg a Magyar Partizán Emlékérmét, a Fegyverrel a hazáért kitüntetéseket. A jól megérdemelt nyugdíjas éveket azonban alig élvezhette! Az illegális politikai munka izgalmait, a megélhetés nehézségeit, majd a felszabadulás utáni újjáépítés és azzal kapcsolatos vezetői feladatok ellátása megviseltek szervezetét: 1962. február 27-én, 65 éves korában szívgyengeségben tragikus hirtelenséggel meghalt. Elejtűtja a kommunista eszme és mozgalom iránt elkötelezett, osztályharcos munkás példázata.

Sipos József

Dobó Miklós születésének 90. évfordulója alkalmából ma, pénteken délután fél 3 órakor a Belvárosi temetőben levő sírjánál koszorúzást rendez az MSZMP Szeged Városi Bizottsága és Szeged Megyei Város Tanácsa.